

ZAKLJUČNO POROČILO
O DELU V PROJEKTU MOJE PRAVICE
ZA ŠOLSKO LETO 2003 / 04

OSNOVNA ŠOLA
FRANJA GOLOBA PREVALJE
Polje 4, 2391 Prevalje

Tel.: (02) 823 13 43

Spletna stran: <http://www2.arnes.si/~ofgprevaljemb>

E- mail: o-fgprevalje.mb@guest.arnes.si

Mentor projekta MOJE PRAVICE

MOJCA PRUŠ

Učiteljica razrednega pouka, mentor

E- mail: mojca.prus@guest.arnes.si

Na naši šoli smo se učitelji odločili, da bodo v projektu MOJE PRAVICE sodelovali vsi učenci.

Tako je bilo na razredni stopnji vključenih 14 oddelkov od 1. do 4. razreda, na predmetni stopnji pa 13 oddelkov od 5. do 8. razreda.

Število otrok, ki so aktivno sodelovali:

- starost 6 – 10 let: **275 otrok**
- starost 11 – 15 let: **306 otrok**

Sodelavce sem seznaniła s projektom in njegovim namenom. Dogovorili smo se, da bomo čim več tem poskušali vplesti in aktualizirati med poukom. Še posebej pa sem se pogovorila z razredniki, saj brez njihovega sodelovanja in angažiranja projekta ne bi mogla uspešno izvesti. Z razredniki smo se dogovorili, da bodo mesečno pri razrednih urah učence seznanijali s pravico meseca in izvedli aktivnosti z didaktičnih kartic ali pa po svoji zamisli. Učitelje sem vsak prvi teden v mesecu seznaniła z novo pravico, jim razdelila različne didaktične materiale in jih opozorila na različne aktivnosti v tistem mesecu.

Preden smo začeli s projektom sva z mentorico šolske skupnosti prof. Matejo Pečnik sklicali sestanek, kjer sem predsednikom razrednih skupnosti predstavila projekt, kreditne kartice, način dela in jih vzpodbudila za sodelovanje. Še posebej sem jih opozorila na oglasno desko MOJE PRAVICE.

Na oglasni deski MOJE PRAVICE sem učence mesečno seznanijala z novo pravico, z aktualnimi dogodki, z aktivnostmi, nanjo smo pritrjevali različne propagandni materiale, izdelke učencev in ankete, mnenja učencev ter predloge. Učenci so jo vzeli za svojo in aktivno sodelovali pri oblikovanju.

PREGLED OPRAVLJENIH AKTIVNOSTI PO MESECIH

OKTOBER: pravica do igre in razvedrila

- Pri starih starših so učenci poizvedovali kakšne igre so se igrali in kako.
- Risanje na temo » Moja najljubša igra«.
- Ogledali smo si gimnastično predstavo Madžarskih ritmičark s kolebnicami.
- Naredili smo anketo »Kje in s kom se igram?« .

V anketi so sodelovali učenci 3. , 4. razredov in predmetne stopnje, to je 424 učencev. Ugotovili smo, da se veliko učencev igra s prijatelji in sošolci v popoldanskem času, ko opravijo svoje šolske obveznosti. Še vedno pa so na Prevaljah pereč problem igrišča, saj jih primanjkuje.

NOVEMBER: pravica do zaščite otrok pred raznimi oblikami mučenja in izkoriščanja

- Učencem smo razdelili Kreditne kartice in jim razložili njihov namen in uporabo.
- Učence smo seznanili s Konvencijo o otrokovih pravicah.
- (Da bi učenci še bolje spoznali in bili seznanjeni s svojimi pravicami, sem konvencijo skrajšala in jim jo razdelila na posebnem listu, ki jo je dobil vsak učenec od 3. do 8. razreda.).
- Pri razrednih urah so na to temo izvedli različne socialne igre in veščine(Izzivalci in žrtve, Spregledati tistega, ki ti dela težave, Kako komu povedati, naj neha?, Želim ti lepo dolgo življenje,...). Velik poudarek smo dali tudi nasilju med vrstniki.
- Ugotovili smo, da na naši šoli ni veliko nasilja in da učenci znajo poiskati pomoč.
- S šolsko svetovalno službo smo organizirali **tematski roditeljski sestanek** za starše na temo » **Nasilje v družini in med vrstniki**«. Na sestanku sta sodelovala socialna delavka s Centra za socialno delo Ravne na Koroškem Irena Pudgar in kriminalist Jože Bračko z Urada kriminalistične policije Slovenj Gradec.
- Izmerili smo temperaturo otrokovih pravic na naši šoli.
- **Temperatura na naši šoli je bila 37°.**
Učenci opažajo, da naša šola ni prijazna do invalidnih otrok, saj v prvo in drugo nadstropje ni mogoče drugače kot po stopnicah. Pogrešajo tudi več sodelovanja staršev s šolo.

DECEMBER: pravica do družine

- Aktivnosti z didaktičnih kartic
- Posebno pozornost smo namenili bližajočim se družinskim praznikom(božič, novo leto).
- Učenci so risali na temo » Moja družina«.
- Učenci so se pri uri etike in družbe pogovarjali o različnih družinah.

- Učenci predmetne stopnje so izvedli didaktično igro« Pismo mami ali očetu«, » Darilo kot presenečenje ».

Razrednik so ugotovili, da se veliko učencev ni moglo odločiti katerega od staršev bi presenetili z darilom in kakšnim. Za darila so izbirali materialno zelo draga in skoraj nedosegljiva (drag avto, ladja, hiša,...).

JANUAR: pravica do imena, državljanstva in ohranjanja identitete

- Aktivnosti z didaktičnih kartic
- Na razredni stopnji so učenci drug drugemu predstavljali svoja imena. Svoja imena so zapisali na kartonček in jih likovno okrasili.
- Na predmetni stopnji (306 učencev) smo opravili anketo » Kaj ti pomeni pravica do imena, državljanstva in identitete?«.

Ugotovili smo:

- o da so skoraj vsi učenci ponosni in zadovoljni s svojim imenom
- o da učenci nimajo radi, da jim sošolci in prijatelji dajejo vzdevke
- o učencem ni všeč, da jih nekateri učitelji kličejo po priimkih
- o presenetilo nas je , da ena učenka ni zadovoljna s svojim imenom
- Pri pouku zgodovine je prof. Romana Košutnik naredila anketo med učenci 8. razredov (69 učencev) » Na kaj sem ponosen kot Slovenec?«.

Nekaj njihovih odgovorov:

- o na naš jezik in kulturo
- o na narodne običaje, narečja in jedi
- o da smo prijazni in dobrosrčni ljudje
- o na naravna bogastva
- o na kulturne znamenitosti
- o na Triglavski narodni park
- o na orehovo potico in pršut
- o na naše športnike
- o na osamosvojitve in bližajoče se vstop v EU

FEBRUAR: pravica do lastne kulture in izobraževanja

- Aktivnosti z didaktičnih kartic
- Učenci so se seznanjali s šolanjem nekoč in danes, povpraševali so svoje stare starše in starše.
- Spoznali so pomen pismenosti za kakovostno življenje.
- Na predmetni stopnji so se učenci seznanjali z različnimi šolskimi sistemi po svetu in različnimi razmerami za šolanje.
- V okviru UNESCO šole so se učenci 7.a / devetletke odločili, da si bodo dopisovali in pomagali z različnimi šolskimi potrebščinami (zvezki, pisala, peresnice,...) učencem z Ugande.
- Sodelovali smo na otroški pustni maškaradi (vsi učenci šole).

- Skupaj z učenci smo si v šoli izdelali maske ,ob tem smo se pogovorili o pustnih običajih in pomenu teh običajev.

MAREC: pravica do enakopravnosti

- Aktivnosti z didaktičnih kartic
- Učenci razredne stopnje so spoznavali različne športne igre pri katerih je treba upoštevati pravila, da so pravične. Spoznavali so kdaj je igra pravična oziroma nepravična.
- Ob dnevu žena smo poudarili enakopravnost žensk.
- V okviru Pomladnega dne, 23.3.2004 smo na šolo povabili varuha človekovih pravic Matjaža Hanžka. Predstavil je delo, pristojnosti urada za človekove pravice, največ časa pa smo posvetili pogovoru o *problematici otrokovih pravic*. Z njim so se pogovarjali učenci 7. in 8. razredov.
- Na šoli je v času Pomladnega dne potekala internetna klepetalnica med učenci in dijaki petih šol na temo » Strpnost«.

APRIL: pravica do socialnega in zdravstvenega varstva ter ustrezne življenjske ravni

- Aktivnosti z didaktičnih kartic
- Učenci razredne stopnje so risali na temo » Ko zbolim« , » Pri zdravniku«.
- Na predmetni stopnji so se učenci pri uri etike pogovarjali o pomenu šolskega zdravnika in zobozdravnika. Temo smo aktualizirali glede na ukinitvev pediatrov v krajevnih zdravstvenih domovih.
- V tem mesecu smo v okviru zdravstvene vzgoje organizirali za učence od 3. do 8. razredov preventivna zdravstvena predavanja z zunanjimi sodelavci z različnimi temami: Zdravje moje največje bogastvo, Zdravi za zdravje, Odnosi med spoloma, Vzgoja za zdravo spolno življenje, Raba in zloraba snovi.

MAJ: pravica do svobode izražanja, informiranja in participacije

- Aktivnosti z didaktičnih kartic
- Obiskali so nas otroci iz Bolgarije in se nam predstavili s kratkim folklornim programom.
- Učencem predmetne stopnje so razredniki še enkrat predstavili Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli.
- Učence predmetne stopnje (306 učencev) smo povprašali: Kako so obveščeni ?, Kaj pogrešajo? Kakšno vlogo imajo pri odločanju?

Velika večina učencev je menila, da jih v šoli dobro sproti obveščamo o vseh pomembnih zadevah (šolski radio, razredniki, mentorji krožkov, svetovalna služba, novinarski krožek, oglasna deska, spletna stran šole). Ne pogrešajo še kakšnega dodatnega obveščanja in so s takim načinom zadovoljni.

Učenci menijo, da imajo pomembno vlogo pri odločanju v svoji razredni skupnosti, v šolski skupnosti imajo svoje predstavnike. Menijo, da učitelji in vodstvo šole upošteva njihove predloge in mnenja, če je le mogoče (malica, šolski ples, zaključne ekskurzije, različne dejavnosti,...).

- Staršem učencev 7. razredov devetletke smo dali vprašalnik, da smo izvedeli kako so oni spremljali in doživljali naš projekt.

Iz vprašalnika smo izvedeli, da se večina staršev doma pogovarja o otrokovih pravicah in sicer največ o medsebojnem razumevanju, strpnosti in prijateljstvu, kako se postaviti zase, o vlogi družine in njenem pomenu za otroka, kako prepoznati različne oblike verbalnega in fizičnega nasilja in kje poiskati pomoč v primeru nasilja. Te pravice se najbolj dotikajo otrok zato so jim tudi najbolj zanimive in se o njih radi pogovarjajo. Skoraj vsi starši so letošnje šolsko leto opazili, da so se otroci doma želeli z njimi pogovarjati o pravicah. Opazali so spremembe pri poznavanju svojih pravic in dolžnosti, spoštovanju družine in vrstnikov, pomen izobraževanja.

MOJI VTISI IN MNENJE O PROJEKTU

Na začetku projekta sem bila zelo skeptična kako ga bom lahko kakovostno in kvalitetno izpeljala. Že takoj sem vedela, da bom potrebovala veliko so pomoči vseh sodelavcev. Tudi sodelavci so se lotili projekta s strahom. Imeli so pomisleke, da bodo učenci preveč izkoriščali svoje pravice, pozabljali pa na dolžnosti. Ob razdelitvi kreditnih kartic učencem je prišlo do majhnih nesporazumov med učitelji in učenci predvsem, ko so uveljavljali pravico. Učitelji so sprva negodovali, nato pa se je val uveljavljanja umiril. Predvsem se je to pojavljalo na predmetni stopnji.

S sodelavci sem se večkrat dobila in pogovorila o poteku dela in kako sprejemajo to učenci. Ugotovili smo, da so učenci projekt vzeli za svojega. Na predmetni stopnji so bili pripravljeni delati, so izražali svoje želje in mnenja, da so v veliki večini bili sami kreatorji dejavnosti, o določeni pravici jim je pogostokrat zmanjkovalo časa za še več debate. Tudi v nižjih razredih so učiteljice opazile, da učenci sprejemajo teme, da jih poznajo in se o njih radi pogovarjajo ali likovno izražajo.

Projekt je na naši šoli zelo zaživel, veliko so pridobili učenci in pa tudi učitelji. Teme so bile vse življenjske, zelo primerne in dostopne vsem učencem. Pogostokrat so popestrile pouk. Učenci so si ob projektu pridobivali nova spoznanja in si širili krog razgledanosti. Predvsem pa smo dali poudarek ne samo na pravicah, ampak tudi na dolžnostih. Učence smo večkrat opozorili, da tam, ko se končajo pravice se začnejo tudi njihove dolžnosti.

Moje mnenje je, da je projekt zelo zastavljen in koristi učiteljem in učencem.

S sodelavci smo si edino mnenja, da bi ob vse večjih neprimernih obnašanji učencev do učiteljev, bilo potrebno tudi učence seznaniti s pravicami učiteljev in njihovimi dolžnostmi do njih.

Mogoče pa bomo to storili že naslednje šolsko leto.

DODATKI K POROČILU

- Na šolski spletni strani smo sproti objavljali naše aktivnosti (<http://www2.arnes.si/~ofgprevaljemb>)
- V šolskem glasilu **Vigred** (jubilejna številka v decembru)smo objavili članek o poteku našega projekta MOJE PRAVICE
- Pisni izdelki učencev na temo pravica do igre

KAKO SE JE IGRAL MOJ DEDEK

V tistih časih, ko je bil dedek še otrok niso imeli igrač, ker je v njihovi družini bilo precej otrok. Denar, ki ga je zaslužil dedkov oče je njegova mama porabila za hrano in šolske potrebščine ter obleko. V njihovem kraju je bilo precej otrok, vsi pa niso bili revnih staršev, zato so ti otroci imeli precej igrač. Če se je hotel igrati z njimi je moral biti prijazen do njih.

Moj dedek je imel igrače iz lesa ali iz cunj. Iz lesa si je napravil puško, njegove sestre pa so iz cunj imele punčke. Njegova najljubša igra je bila igra z žogo. Najrajši pa je imel od iger skrivalnice in skrivanje predmetov.

Dedkovo otroštvo je potekalo med vojno, zato so se večkrat igrali vojsko. Ko je bilo konec vojne je začel hoditi v šolo. Začeli so graditi različna igrišča in ustanavljati društva.

S trinajstimi leti je dedek začel hoditi na delo v rudnik.

INES ROSC 4.a

IGRE NAŠIH DEDKOV IN BABIC

Včasih so družine imele veliko otrok in ti niso imeli brezskrbnega otroštva. Že od zgodnje mladosti so morali pomagati pri delu na polju in v gozdu. Pogosto so jih poslali od doma za pastirje.

V tistih časi so otroci čas za igro in delo združili. Pastirci so izrezovali les in lubje. Delali so si piščalke, frače, loke, puščice in drugo. Kurili so si ognjičke, se skrivali, se prerivali in tako merili svoje moči. Ob bližnjem potoku se je vrtel mlinček, ki so ga sestavili iz palic.

Dekleta so zelo rada nabirala rožice in jih spletla v venčke in šopke. Veliko so tudi prepevale. Nikoli niso kupovali igrač, saj so si jih naredili kar doma. To so bile punčke iz cunj, medvedki in figurice iz lesa.

Tudi druga opravila so otroci znali izkoristiti. Ličkanje koruze je bilo jeseni na kmetih zabavno opravilo. Otroci so tedaj smeli biti dlje pokonci. Zelo radi so poslušali zgodbe starejših, peli vesele pesmi in se zabavali.

TJAŠA NOVAK 3.c

STARA IGRA: VOLKANJE

Potrebuješ:

- 6 belih fižolov
- 1 črn fižol

Zlepiš 10 malih kartonov, narišeš polje za igro in igraš.

Pri igri lahko sodelujejo samo trije.

Eden ima črn fižol, ta je VOLK. Druga dva pa imata vsak po tri bele fižole, to pa so OVCE.

Če hoče zmagati igralec s črnim fižolom, mora pojesti (uloviti) vse ovce in jih dati v hlev.

Ovce pa se mu po polju izmikajo levi, desno, gor in dol. Vse ovce pa morajo priti v svoj hlev.

DOMEN MORI 4.a

STARE IZŠTEVANKE

Engerli, bengerli,
cuci kosi,
kobilice zbira,
po vrtu mašira,
vija, vaja, ven.

Jaz čebela sem gospa.
Ona lepo rajat zna.
Kdor ne raja, je tepen,
vija, vaja, ven.

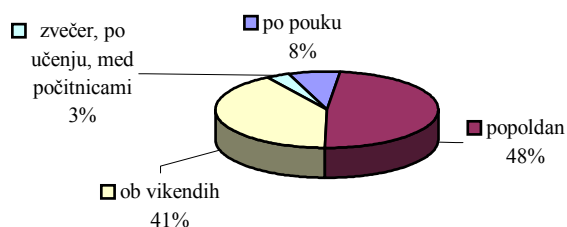
An ban, pet podga,
štiri miši, v uh me piši,
vija, vaja, ven.

Eci peci pec,
ti si mali zec,
jaz sem mala veverica,
eci peci pec.

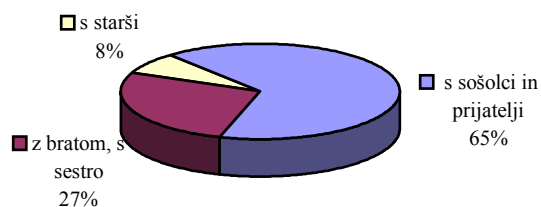
BARBARA PRIKERŽNIK 4.a

Anketa » Kako preživljam prosti čas?«

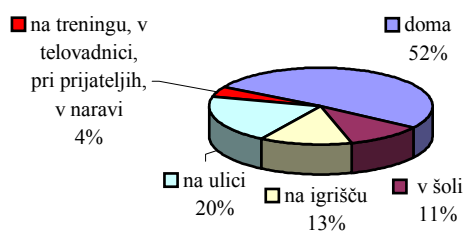
Kdaj imaš čas za igro in razvedrilo?

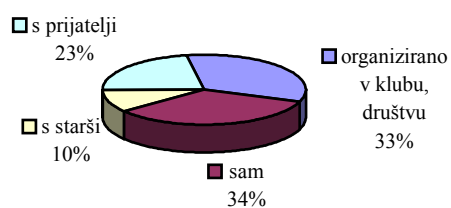
S kom preživiš čas za igro in razvedrilo ?

Kje se najpogosteje igraš ali rekreiraš?

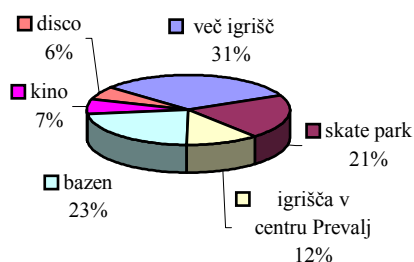
Na kakšen način preživljaš čas za igro in razvedrilo?

**Kaj meniš, ali imamo na Prevaljah dovolj primernih
igrišč za igro?**

Kaj predlagaš za izboljšanje?

Anketa med učenci » Kaj mi pomeni pravica do imena, državljanstva in ohranjanja identitete?«

Odgovori so bili naslednji:

- ❖ veliko mi pomeni, da drugi vedo kako mi je ime
- ❖ pomeni mi zelo, zelo veliko
- ❖ če ne bi imela svojega imena, bi me klicali ej, ti
- ❖ vsi vedo kdo in kaj sem
- ❖ vesel sem, da drugi spoštujejo moje ime
- ❖ ponosna sem na svoje ime in da sem državljanka Slovenije
- ❖ veseli me, da drugi sprejmejo moje ime takšno kot je in se ne norčujejo iz mojega imena
- ❖ rada imam, da me ne kličejo drugače
- ❖ pomeni mi zelo veliko, da imam svoje ime, družino in da sem pripadnik Slovenije
- ❖ veliko mi pomeni, da imam ime kakršno sta mi izbrala starša
- ❖ moje ime mi ni všeč, ko bom velika si ga bom spremenila
- ❖ jezi me, če me učitelji kličejo po priimku
- ❖ ne maram, da me kličejo po vzdevku
- ❖ razjezi me, kadar me mama pokliče sonček

Učna priprava: prof. razrednega pouka, Janja Tasič, svetovalka

PRIPRAVA NA VZGOJNO – IZOBRAŽEVALNO DELO

Razredna ura

Razred: 3. c **Zap. št. ure:** 6 **Datum:** 19. 11. 03 **Učitelj:** Janja Tasič

Učna tema: MOJE PRAVICE

Učna enota: Nihče me nima pravice tepsti ali me zafrkavati

Cilji:

učenci:

- s svojimi besedami povedo oz. razložijo, kar že vedo o konvenciji o otrokovih pravicah ter spoznajo pomen te konvencije;
- kritično analizirajo izvajanje pravice v mesecu oktobru: Vsak otrok ima pravico do igre;
- ob igri -Pismo imam za vse tiste - se pogovorijo, koliko skupnega imajo, v čem so si različni, o spoštovanju drugačnosti, o počutju med igro, ... Vsa ta spoznanja povežejo z razumevanjem pravice za mesec november: **NIHČE ME NIMA PRAVICE TEPSTI ALI ME ZAFRKAVATI.**

Učne metode: pogovor, razlaga, demonstracija

Učne oblike: frontalna, skupinska

Učna sredstva, učila in učni pripomočki: kartice s pravicami otrok, stoli

Viri: literatura z interneta: <http://www.eip-ass.si/mojepravice>

POTEK DELA

Konvencija o otrokovih pravicah.

Učenci najprej povedo, če so že slišali za konvencijo o otrokovih pravicah in povedo, kar že vedo o tem.

Učence nekoliko širše seznanim s konvencijo o otrokovih pravicah (tudi o smislu te konvencije zaradi položaja otrok pri nas in po svetu).

Učenci povedo, če so v prejšnjem mesecu imeli Pravico do igre in če so to pravico spoštovali tudi pri drugih otrocih.

Igra: Pismo imam zate

V krog postavimo en stol manj kot je otrok v razredu. Otroci posedejo. Tisti brez stola reče: »Pismo imam za vse tiste, ... ki imajo črne copate!« Vsi s črnimi copati morajo zamenjati stole, oseba na sredini pa mora izkoristiti priložnost in sesti na prosti stol. Kdor ostane brez stola, prinese naslednjo pošto. Otrok brez stola naj izbere neko skupno značilnost, nekaj, kar imajo radi ali nekaj, kar si želijo.

POTEK DELA

Na kocu igre se lahko pogovorimo:

- Kako si se počutil, ko si ostal brez stola? Kdaj se še tako počutiš? Si rad prinašal novo pošto, ali pa si bil v zadregi?
- Ali si vedno zamenjal stol? Zakaj ne oz. kdaj ga nisi menjal? Ga je tvoj prijatelj takrat zamenjal?
- Katere skupne stvari imate? Koliko skupnih stvari imate?
- Ali imate vsi enake stvari radi? Imate vsi enake želje? ...
- Zakaj nimamo vsi istih oz. enakih želja in interesov?
- Kaj lahko iz tega sklepamo?

Novo spoznanje:

SPOŠTOVATI MORAMO DRUG DRUGEGA, DRUGAČNOST DRUGIH.

Pravica za mesec november:

NIHČE ME NIMA PRAVICE TEPSTI ALI ME ZAFRKAVATI

(razširitev) IN TUDI JAZ NIMAM PRAVICE KOGA TEPSTI ALI GA ZAFRKAVATI, če je drugačen od mene, čemu je na primer vseč nekaj drugega kot meni, če....

Analiza razredne ure:

Večina učencev je že slišala za konvencijo o otrokovih pravicah. Delno so tudi razložili, zakaj je in znali so našteti nekaj pravic otrok.

Izvedeli so, zakaj takšna konvencija sploh obstaja in kaj še danes izvemo o položajih otrok doma in po svetu.

Igra: PISMO IMAM ZA VSE TISTE....

Učenci, ki so ostali brez stola (pismonoše) so »delili« naslednjo pošto:

Pismo imam za vse tiste,...:

- ki imajo rjave lase,
- kratke lase
- ki so suhi,
- ki imajo stalne zobe,

- ki se hitro razjezijo,
- se danes dobro počutijo,

- ki imajo na sebi modra oblačila,
- ki so oblečeni v trenirko,
- ki nimajo špang,

- ki imajo radi pico,
- ki radi jejo sladoled,

- ki si želijo veliko daril od božička,
- ki želijo, da bi Slovenija zmagala pri nogometu;

- ki se radi učijo,
- ki so imeli danes domačo nalogo,
- ki radi poslušajo glasbo,
- ki radi gledajo atletiko,
- ki radi gledajo nogomet
- ki radi slikajo,
- ki radi igrajo odbojko;
- ki radi igrajo igrice na računalniku,...

Ob igri sem si sprti zapisovala različna pisma - pošto, da sem kasneje lahko vodila razgovor.

Ob **razgovoru** so učenci prišli do pomembnih ugotovitev, ki so jih utemeljevali:

- Imamo veliko skupnega, saj je pri večini pošte vstalo vsaj nekaj učencev, pri nekateri pošti večina, pri dveh poštah so zamenjali mesta vsi učenci.
- Pri večini pošte vsaj nekaj učencev ni vstalo, kar pomeni, da se med seboj razlikujemo.
- Nekateri imamo skupne ali različne stvari:
 - telesne lastnosti,
 - osebnostne lastnosti,
 - želje,

- imamo radi določeno hrano ali pa ne,
 - interesi,
 - sposobnosti, nadarjenosti,...
- Izpostavili smo primer dveh učencev, ki sta sošolca in velika prijatelja. Ugotovila sta, da tudi onadva nista vedno enako menjavala stolov, kar pomeni, da smo lahko prijatelji tudi, če se v nekaterih stvareh razlikujemo.
 - Nekateri učenci so povedali, da so komaj čakali, da so ostali brez stola in so lahko prinesli novo pismo, drugi pa so se takrat počutili nelagodno, bili so v zadregi, imeli so tremo, nič pametnega se niso mogli spomniti, kakšno pošto bi prinesli. Ugotovili so, da se razlikujejo tudi v tem, da so eni radi v središču pozornosti, imajo radi vodilno vlogo, drugi pa ne. Ugotovili so tudi, da ni bilo prav, če so koga priganjali, naj si hitro izmisli novo pošto, kajti nekateri mislijo zelo hitro, drugi pa nekoliko počasneje.
 - Tudi v družini imamo veliko skupnih lastnosti, vsak posameznik pa se tudi razlikuje od drugih družinskih članov.
 - Pripovedovali so, kako se v razredu obnašajo, če ima kdo kaj novega, če komu ne gre najboljšo, če kdo zapravi žogo, ko igrajo medrazredno tekmo in podobno.

Iz vseh teh utemeljitev so nato zelo bogato razložili pravico za mesec oktober: **NIHČE ME NIMA PRAVICE TEPSTI ALI ME ZAFRKAVATI.**

Mislim, da so si učenci pridobili bogate izkušnje in si razširili obzorje o medčloveških odnosih, predvsem, da zaradi drugačnosti ne smejo nikogar zafrkavati ali tepsti.